

8694

LUBELSKIE

1040/1

1. Obiekt

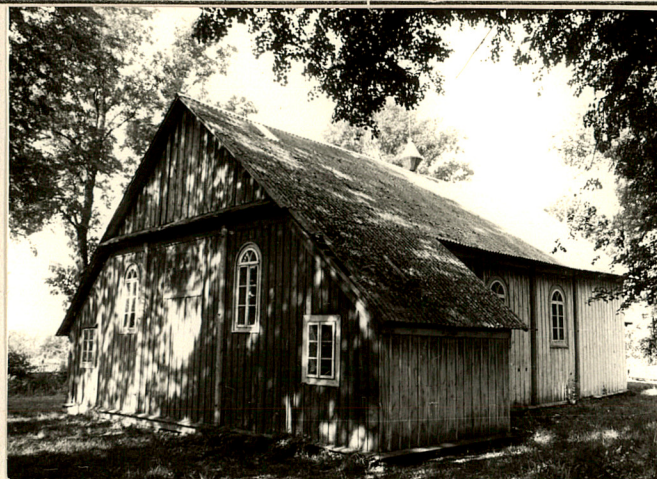
CERKIEW PARAFIALNA p.w. św. PARASKEWII i św. ANTONIEGO PECZERSKIEGO /obecnie cerkiew filialna Parafii Horostyta/. Diecezja Chełm.-Lubelska Polsk. Kośc. Prawosł.

2. Czas powstania

1800-1803, 1846,
1878-79, 1943-
-1957.

3. Miejscowość

H O L A

4. Adres

HOLA nr 46

22-245 Wołoskowola
nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo chełmskie

gmina Brus Starý

pow. WŁODAWA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

nie ma

7. Przynależność administracyjna przed 1.VI.1975

województwo lubelskie

powiat Włodawa

8. Właściciel i jego adres:

Parafia Prawosławna Horostyta
22-206 Horostyta
woj. Chełm

9. Użytkownik i jego adres:

jak wyżej

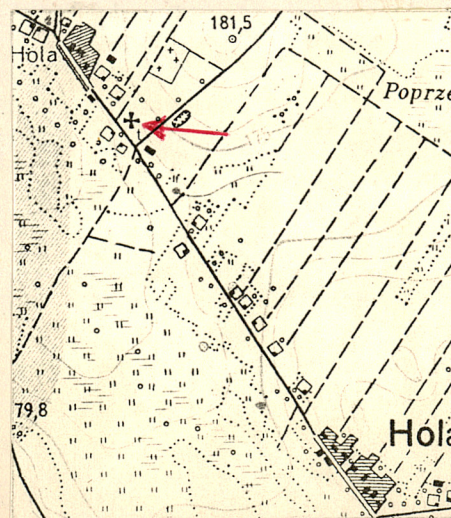
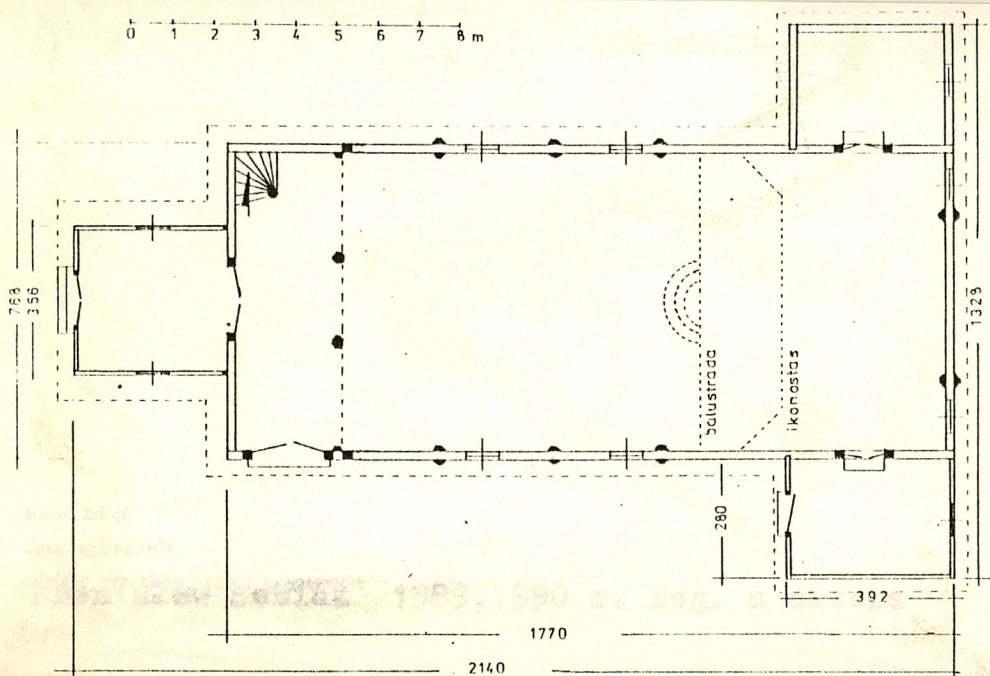
10. Rejestr zabytków

A-44

Nr A/3/44 data 18.05.1966

zesp. A-13527.12.1995

0 1 2 3 4 5 6 7 8 m

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

1566 r. /przed/ powołanie parafii obrządku wschodniego i erekcja cerkwi p.w. św. Parascewii.

Koniec XVI lub początek XVII w. Parafia w granicach grecko-unickiej diecezji włodzimierskiej, w metropolii kijowskiej.

1875 r. Parafia przyłączona do Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej.

1924 r. Powołanie parafii neounickiej.

1954-1955 r. Cerkiew w granicach warszawskiej metropolii Polskiego Kośc. Prawosławnego. Parafia przekształcona w filię. Do pierwotnego patrona powołano drugiego.

Cerkiew dziełem budowniczych ludowych.

Między 1700-1702 r. Pożar starej cerkwi i budowa nowej.

1800-1803 r. I generalny remont cerkwi: rozbiórka starego i budowa nowego babińca /obecnie zachodnia część nawy/.

1846 r. II generalny remont cerkwi: rozbiórka starej nawy i prezbiterium; budowa obecnej nawy.

1878-1879 r. III generalny remont cerkwi: rozebranie ściany działowej między babińcem z 1803 r., a nawą z 1846 r. budowa obecnej kruchty.

1941 r. Pożar dachu.

1941-1957 r. Remont dachu, stropu, podłogi.

1968 r. Pokrycie dachu eternitem falistym w miejsce zniszczonego gontu.

Styl: zabytek wielokrotnie przebudowywany, nie posiada cech stylowych. Wystrój pseudo-bizantyjski.

13. Opis (sytuacja materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Cmentarz cerkiewny rozmierzony pośrodku wsi w formę nieregularnego czworoboku. Powierzchnia ok. 1200 m². Ogrodzony kamiennym murem. W południowo-zachodnim narożniku cmentarza drewniana dzwonnica. Przed cerkwią ceglany krzyż z 1930 r., zabezpieczony warstwą betonu, z cyryliczną inskrypcją. Na obrzeżu cmentarza staro-drzew /12 drzew o średnicy 0,8-1,2 m/.

MATERIAŁ i KONSTRUKCJA. Zrąb nawy konstrukcji wieńcowej. Bale zrębu sosnowe, grubości 16-18 cm, w zachodnich narożach łączone na jaskółczy ogon ze ściętymi ostatekami. Sposób węglowania bali we wschodnich narożach jest niejasny /jaskółczy ogon?/. W zachodniej części północnej i południowej ściany słupy /dawniej łączyły nawę i babińiec/. Podwaliny sosnowe grubości 29-30 cm posadowione na niskiej podmurówce. Ściany skleszczone ośmioma parami lisic. Zrąb kruchty konstrukcji kombinowanej: naroża wschodnie - słupowej, naroża zachodnie - wieńcowej. Bale zrębu grubości 11 cm. Podwaliny sosnowe, grubości 29 cm, posadowione na podmurówce z palonych cegieł. Zrąb zakrystii konstrukcji kombinowanej: węgły zewnętrzne łączone na jaskółczy ogon ze ściętymi ostatekami, ściany zachodnie łączone z balami zrębu na czep, ściany wschodnie zbudowane z bali wspólnych również dla wschodniej ściany nawy /?/. Grubość bali zrębu: zakrystia płu 16 cm, pd. 11 cm. Podwaliny dębowe i sosnowe grubości 28-30 cm, posadowione na podmurówce z cegły i kamienia polnego.

RZUT i BRYŁA. Cerkiew orientowana. Złożona z czterech członów /bez wydzielonego prezbiterium/: -nawy, -kruchty /babińca/, -dwóch identycznych w planie, bryle i dachu zakrystii. Nawa wyższa, założona na rzucie wydłużonego prostokąta; zrąb ogranicza salową przestrzeń wnętrza. Od zachodu niewielka kruchta. Kalenica dachu kruchty równa wysokości zrębu nawy. Wschodnią część nawy dwustronnie ujmują niższe zakrystie.

ELEWACJE. Zrąb wszystkich członów jednolicie zaszalowany pionowo deskami z litwowaniem. Ściany malowane farbą olejną na kolor jasnoszary. Lisice, drzwi i deskowe opaski okienne w kolorze kontrastującym, ciemniejszym. Ramy okienne i trójramiennne krzyże na drzwiach malowane farbą olejną na kolor biały. Elewacja pd. nawy - trójosiowa, płu. - dwuosiowa. Obydwie podzielone w poziomie lisicami na cztery pola. Okna prostokątne, zamknięte od góry półkoliście. W elewacji zachodniej dwa okulusy. Elewacja wschodnia wspólna dla nawy i dwóch zakrystii, zamknięta od góry formą „trapezu”. Dwukondygnacyjna, pięcioosiowa. Elewacje przedsionka jednoosiowe, bez podziałów. Drzwi dwuskrzydłowe, z geometryczną dekoracją. Okna prostokątne.

DACH. Dach nad nawą dwuspadowy. Szczyty szalowane pionowo na nakładkę. Na środku kalenicy blaszana wieżyczka w formie dwóch c.d. na wkładce nr 1.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 980 m ³	ok. 171 m ²	kultowe	kultowe
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
Przed 1957 r. Remont dachu, stropu, podłogi. ok. 1968 r. Pokrycie dachu eternitem falistym.		Częściowo zniszczone podwaliny nawy /stan zniszczenia nie zaawansowany/. Zniszczony fartuch osłaniający podwaliny. Brak instalacji odgromowej. Nie ma instalacji elektrycznej. Okna zabezpieczone kratami żelaznymi.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			
Należy założyć instalację odgromową !			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Państwowe w Lublinie, sygn. 774,780,1131,1236.

Archiwum Państwowe w Lublinie, Klirowyje Wiedomosty,
sygn. 895.

22. Bibliografia

Chołmsko-Warszawskij Jeparchialnyj Wiestnik, 1891 r.

B. Seniuk, Cerkiew w Holi. Studium historyczno-
architektoniczne (maszynopis w posiadaniu
WKZ w Chełmie).

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Tekst B. Seniuk 1990 r.
Fot. i rys. A. Seniuk
1990 r.

26. Sprawdził

30 X 1991
INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
A. Rutkiewicz
mgr Stanisława Rudnik

Wkładka nr 1, 2

1. Miejscowość H O L A	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Cerkiew P.W. św. Paraskewii i św. Antoniego.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
---------------------------	---	--

c.d.

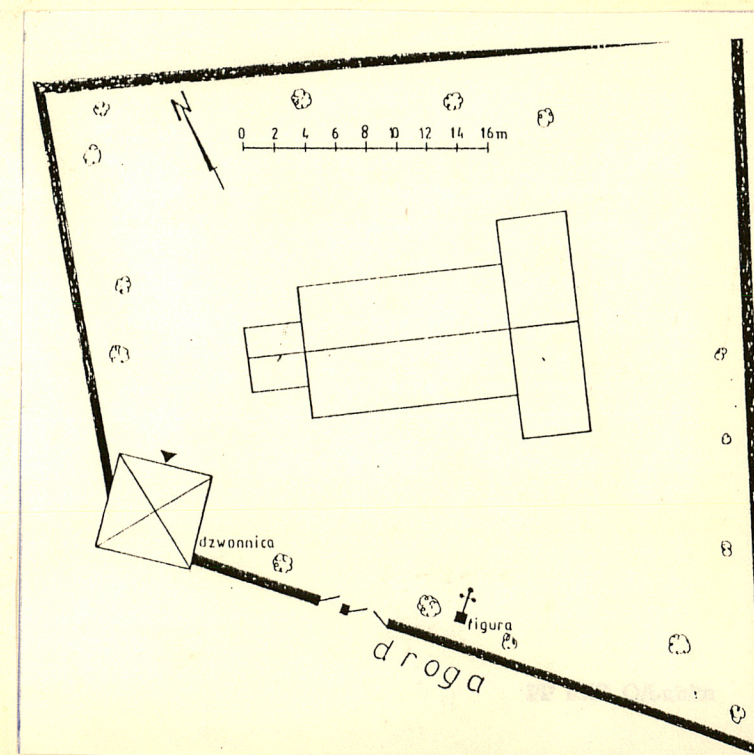
stożków złączonych podstawami, zakończona krzyżem osadzonym w kuli. Wieżba dachowa konstrukcji krokwiowo-belkowej usztywniona jętkami. Dach nad przedsionkiem dwuspadowy. Wieżba dachowa konstrukcji krokwiowo-płatwiowej. Zakończenia płatwi i krokwi ozdobnie profilowane. Zakrystie przykryte daszkami pulpitowymi /połączenie dachu nawy nasunięte nad zakrystie/. Okapy z lambrekinem. Dachy wszystkich członów pokryte eternitem falistym.

WNĘTRZE. We wszystkich wnętrzach podłoga z desek. Stropy deskowe, płaskie. Drzwi z kruchty do nawy dwuskrzydłowe, płycinowe, w górnej części przeszklone. Ściany nie szalowane. W dolnej części ścian małe prostokąty z nieudolną marmuryzacją. W górnej części duże prostokąty malowane na brązowo z dwoma detalami ornamentu roślinnego. Sufit błękitny. Drzwi do zakrystii dwuskrzydłowe. W pld. zakrystii piec grzewczy z białych kafli.

WYPOSAŻENIE. Prezbiterium oddzielone jest od sali modlitw drewnianą balustradą i ścianą ikonostasową. Ściana ikonostasowa /1879r./ zbudowana z lekkich drewnianych ram, z wczopowanymi sześcioma segmentami wypełniającymi ramy. Pozornie architektoniczna, z dwuskrzydłowymi drzwiami carskimi na osi oraz drzwiami diakońskimi po bokach. Dwukondygnacyjna, zwieńczona trzema łukami kokosznikowymi o charakterystycznym dla urzędowego stylu cebulastym wykreju. Ikony i obrazy XIX i XX w. Ołtarz wielki drewniany. Dwa ołtarzyki przed ikonostasem oraz dwa boczne. Platforma chóru prostokątna, wsparta na dwóch słupach. Balustrada prosta z tralkami. Schody drewniane, kręte.

Wkładkę założył: Bronisław Seniuk 1990 r.
(imię i nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: u autora fot.

1. Miejscowość
HOLA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Cerkiew p.w. św. Paraske-
wii i św. Antoniego.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

I strona:

- widok na zespół od str.
drogi
- widok od pñn.-wsch.

Wkładka:

- widok od pñd.-wsch.
- " od zach.
- widok na ikonostas
- " na chór

Wkładkę założył: Bronisław Seniuk 1990 r.
(imię i nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: u autora fotografii